

Juomisen maskuliinisuudet suomalais- ja ruotsalaisryhmien kuvaamina

JUKKA TÖRRÖNEN & FILIP ROUMELIOTIS

Johdanto

Humalahakuisuus ja kyky kestää suuria alkoholimääriä ovat monissa kulttuureissa symboloineet traditionaalisen miehuuden kolmea keskeistä aspektia: rajojen rikkomista, riskin ottoa ja aggressiivisuutta (Lemle & Mishkind 1989, 216). 1960-luvulta lähtien myös naiset ovat alkaneet juoda Pohjoismaissa humalahakuisesti ja heidän humalajuomisensa on lisääntynyt huomattavasti (Tigerstedt & Törrönen 2007; Helmersson Bergmark 2004). Usein naisten humalajuomisen lisääntymistä on pidetty mediassa (ks. Roumeliotis & Törrönen 2012) ja tutkimuksessa (ks. Holmila & Raitasalo 2005) merkinä heidän juomatapojensa miehistymisestä. Tällöin humala on liitetty luonnolliseksi osaksi miehen maailmaa ja miehen humalaperinteelle on oletettu hegemoninen valta-asema, johon naisen humalakäyttäytymisen on tulkittu passiivisesti mukautuvan.

Tässä artikkelissa emme oleta, että humalajuominen kuuluu luonnollisesti miehen maailmaan. Pikemminkin katsomme, että humalajuominen on kulttuurinen malli, joka voi kehittyä myös feminiiniseksi, luokkaperustaiseksi, sukupolvittaiseksi tai etniseksi tyyliksi (Tigerstedt & Törrönen 2007). Humalajuomisesta tulee maskuliinista tai feminiinistä, yläluokkaista tai työväenluokkaita, vanhakantaista tai uudenaikaista sen mukaan, kuinka se nivoutuu ja asettuu osaksi erityisiä juo-

mistilanteita, niiden sosiaalisia suhteita, käytäntöjä ja sukupuolidynamiikkaa.

Samalla kyseenalaistamme artikkelissa oletuksen siitä, että Suomea ja Ruotsia hallitsee yksi yhtenäinen maskuliinisen humalajuomisen malli, jolla on valta-asema suhteessa muihin juomisen maskuliinisuuksiin ja femiinisyyksiin (vrt. Connell 1995). Pidämme uskottavampana sitä, että naisten itsenäisyyden vahvistuminen, lisääntynyt alkoholin käyttö ja sisäänvalo perinteisesti miesten hallitsemiin juomistilanteisiin ovat Pohjoismaissa haastaneet maskuliinisen hegemonian juomisessa ja muokanneet juomatapoja sukupuolityyleiltään monimuotoisemmaksi ja sekalaisemmaksi ilmiöksi.

Koettelemmme artikkelissa oletusta juomatapojen sukupuolittyylien moninaistumisesta ryhmähaastatteluaineistolla. Analysoimme, millaisia maskuliinisuuksia eri-ikäiset suomalais- (n = 16) ja ruotsalaisryhmät (n = 19) konstruoivat juomiselle, kun he keskustelvat miesten ja naisten eri tilanteisiin liittyvistä kulttuurisesti mahdollisista juomistyyleistä. Artikkelin on jatkoa Yhteiskuntapolitiikassa viime vuonna julkaistulle Jenni Simosen ja kumppaneiden (2012) artikkelille, jossa sama aineisto analysoitiin juomisen femiinisyyksien näkökulmasta (ks. myös Simonen 2012).

Pyrimme analyysillämme osoittamaan, että maskuliiniset ja feminiiniset juomistyyli leikkaavat Pohjoismaissa mielenkiintoisella tavalla luokan, iän ja alueen suhteen ja muodostavat vaihtelevia ja jännitteisiä suhteita ja yhdistelmiä riippuen siitä, juodaanko yksin, naisen kanssa tai vertaisryhmissä (vrt. Connell & Messerschmidt 2005).

Artikkelin tekemistä ovat rahoittaneet Suomen Akatemia (137685) ja FAS (2008 - 0658). Suomessa aineiston keräsivät Jenni Simonen, Christoffer Tigerstedt ja Jukka Törrönen ja Ruotsissa Josefin Bernhardsson, Maria Abrahamson, Eva Gunnarsson, Annelie Vernersson ja Elinor Månsson.

Miehen ja naisen humala

Pohjoismaisissa tutkimuksissa on humalajuomisen yhtäältä havaittu yhdistävän ihmisiä luokkaan, sukupuolveen ja sukupuoleen katsomatta (esim. Mustonen & al. 2001; Helmersson Bergmark 2004). Toisaalta humalan tarkoituksellisuus ja merkityksissä on myös tunnistettu eroja ja historiallista muuntelua. Esimerkiksi laadulliseen aineistoon perustuvat suomalaiset tutkimukset kertovat, että nuorten miesten humalalle ei ole enää ominaista räyhääminen (Viikari 1980), kosminen yksinäisyys (Falk & Sulkunen 1983) tai vaikeus jakaa tunteita muiden kanssa (Mäkelä 1982), vaan sen luonne on sosiaalisempi (Törrönen & Maunu 2006); keskiluokkaisen humalan on havaittu ottavan etäisyyttä työväenluokkaiseen kontrolloimattomaan humalaan ja suuntautuvan itsekontrolliin (Sulkunen 1992); naisten humalaa ympäröi edelleen voimakkaampi sosiaalinen kontrolli ja paheksunta kuin miesten humalaa (Simonen 2011).

Myös Ruotsissa on tunnistettu samansuuntaisia ikään, luokkaan ja sukupuoleen liittyviä eroja humalajuomisissa (Norell & Törnqvist 1995; Maunu & Millar 2005; Törnqvist 2007). Mutta koska Ruotsi on ollut historiallisesti sääty-yhteiskunta, jossa on vaalittu distinktiivisiä kulttuurisia traditioita, ja Suomi köyhä talonpoikainen yhteiskunta, jossa on arvostettu koreilemattomuutta, on tällä ollut vaikutuksia myös juomatapoihin: tutkimukset ovat tuoneet esiin, että ruotsalaiset juomistyyliä orientoituvat suomalaisia vahvemmin keskiluokkaisiin status- ja makuerotteeluihin (Olsson & Törrönen 2008).

Lisäksi laadulliset tutkimukset ovat tunnistaneet juomistyyliissä sukupuoliryhmien sisäisiä eroja. Erityisesti nuorten miesten ja naisten on havaittu omaksuneen juomiseensa aktiivisesti maskuliinisia ja feminiinisiä vaikutteita erilaisista paikallisista, kansallisista ja globaaleista traditioista ja sekoittaneen niitä joustavasti omalatautuisiksi juomistyyliiksi (esim. Demant & Törrönen 2011; Simonen 2012; Simonen & al. 2012).

Maskuliinisuus, feminiinisyys ja yhden hegemonian ongelma

Maskuliinisuus- ja feminiinisyystermit ovat kulkeutuneet juomatapaturkimukseen nais- ja mies-tutkimuksen piiristä (esim. Connell 1995; Sveningsson Elm 2009). Maskuliinisuuteen liitetään tavallisesti sellaisia ominaisuuksia kuin tunteiden kontrolli, toiminnallisuus, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus ja fyysinen voima vastakohtana feminiinisuudelle, joka tyypillisesti yhdistetään emotionaalisuuteen, empaattisuuteen ja passiivisuuteen (Jokinen 2010, 128).

Lähestymme artikkelissa maskuliinisuuksia ja feminiinisyyskäsitteitä sosiaalisina ja kulttuurisina kategorioina, joita toimijat tuottavat toisilleen ja itselleen tilannesidonnaisesti (Beynon 2002, 2). Siten määrittelemme maskuliinisuuden ja feminiinisuuden sukupuoliesityksiksi, jotka rakentuvat paikallisissa neuvotteluissa, teoissa ja prosesseissa. Oletamme, että erilaiset tilanteet voivat kutsua esiin erilaisia maskuliinisuuksia ja feminiinisyyskäsitteitä. Esimerkiksi mies voi rakentaa työtilanteissa maskuliinisuutta, jossa hän mukautuu vallankäytön kohteeksi ja kodin tilanteissa maskuliinisuutta, jossa hän toimii vallan käyttäjänä (Jokinen 2010, 132).

Lisäksi oletamme, että yhdessä ja samassa tilanteessa voidaan toimia monilla eri vaihtoehdoilla tai kilpailevilla tavoilla miehekkäästi tai naisellisesti. Esimerkiksi Holly Thorpe (2010) on tunnistanut lumilautailun kentältä neljä erilaista maskuliinisuutta, joissa miehisyyttä rakennetaan erilaisin käytännöin ja puhetavoin, ja jotka itsenäisinä miehuuden malleina kyseenalaistavat toisiaan. Tony Coles (2008) puolestaan on saanut selville haastattelumateriaalin avulla, että miehille on tyypillistä poimia hegemonisesta maskuliinisuudesta sellaisia piirteitä, jotka parhaiten sopivat heidän omiin kykyihinsä ja kompetensseihinsä toimia menestyvinä ja kilpailukykyisinä miehinä. Coles kutsuu tällaisia ”eletyn elämän” miesesityksiä kollaasimaskuliinisuuuksiksi. Myöhemmin hän (2009) on ehdottanut, että ne voidaan käsitteellistää hallitsevien ja alistettujen maskuliinisuuksien erilaisiksi muunnelmiksi, jotka heijastelevat miehenä toimimisen moninaisia ideaaleja, kenttiä ja toimintatyyliä.

Maskuliinisuuksien moninaistuminen näkyy myös niiden kansainvälisessä medioitumisessa. 1980-luvulta lähtien uudenlaiset sekamuotoiset

miestyypit ovat nousseet näkyvästi julkisuuteen, kuten uusi hoivamies ja uusi narsistinen mies (Beynon 2002, 98–122). Niissä maskuliinisiin ominaisuuksiin on sekoittunut feminiinisiä piirteitä. Uusi hoivamies syntyi vuorovaikutuksessa tasa-arvofeminismiin ja kehittyi herkäksi, naisia ymmärtäväksi tasa-arvomieheksi. Uusi narsistimies taas kehkeytyi länsimaissa 1980-luvulla Reaganin ja Thatcherin talouspolitiikan tuloksena terveysorientoituneeksi ja ulkonäkökeskeiseksi uraohjukseksi, shoppailijaksi ja seikkailijaksi (mt. 100–121).

Ryhmähaastattelut, virikemateriaali ja maskuliinisuuksien analyysi

Aineistomme koostuu Suomessa vuosina 2007–2009 ja Ruotsissa vuosina 2009–2011 tehdyistä ryhmähaastatteluista. Ryhmähaastattelu (*focus group*) on tutkimusväline, jonka avulla voi tuottaa ilmaisuvoimaista materiaalia sen analysoimiseen, miten ryhmä kollektiivisesti ja paikallisesti neuvottelee tutkittavasta ilmiöstä ja millaisen yhteisesti jaetun ymmärryksen se siitä muotoilee (Morgan 1996). Neuvotellessaan siitä, millainen juominen on miehistä ja millainen naisellista, ryhmän jäsenet hyödyntävät omia kokemuksiaan ja lainaavat laajempia kulttuurissa ja yhteiskunnassa kiertäviä diskursseja ja mielikuvia. Samalla ryhmän vuorovaikutuksessa piirtyy näkyviin prosessi siitä, miten juomisen maskuliinisuudet ja feminiinisyudet konstruoidaan ryhmän jakamiksi tai kiistämiksi kollektiivisiksi totuuksiksi (Demant 2008).

Suomessa ryhmähaastatteluja tehtiin 16 ja Ruotsissa 19. Suomessa ryhmähaastatteluihin osallistui 35 miestä ja 52 naista ja Ruotsissa 44 miestä ja 62 naista. Kokosimme aineiston maitten pääkaupunkiseuduilla samoja periaatteita noudattamalla valikoimalla haastateltaviksi vähemmän ja enemmän koulutettuja nais- ja miesryhmiä neljästä eri ikäryhmästä (ks. taulukko 1). Korkeammin koulutetut mies- ja naisryhmät valittiin opettajien ja opettajiksi opiskelevien keskuudesta edustamaan tyypillistä keskiluokkaisia kulttuuria. Vähemmän koulutetuiksi miesryhmiksi valittiin rakennusmiehiä, sekatyöläisiä tai alalle opiskelevia ja vähemmän koulutetuiksi naisryhmiksi perus- ja lähihoitajia tai alalle opiskelevia edustamaan perinteisiä sukupuolittuneita työväenammattajeja.

Taulukko 1. Aineisto.

	Ikä	n
SUOMI		
Enemmän koulutetut		
Naiset 1 (Opettajaopiskelijat)	18–20	5
Naiset 2 (Opettajat)	25–30	5
Naiset 3 (Opettajat)	30–40	5
Naiset 4 (Opettajat)	50–60	8
Miehet 5 (Opettajaopiskelijat)	18–20	5
Miehet 6 (Opettajat)	25–30	3
Miehet ja naiset 7 (Opettajat)	35–40	5
Miehet 8 (Opettajat)	50–60	4
Vähemmän koulutetut		
Naiset 9 (Lähihoitajaopiskelijat)	18–20	8
Naiset 10 (Lähihoitajat)	25–30	5
Naiset 11 (Lähihoitajat)	50	5
Naiset 12 (Lähihoitajat)	60	9
Miehet 13 (Rakennustyömiessopiskelijat)	18–20	5
Miehet 14 (Sekatyömiehet)	25–30	3
Miehet 15 (Rakennustyömiehet)	35–40	5
Miehet 16 (Rakennustyömiehet)	50–60	7
RUOTSI		
Enemmän koulutetut		
Naiset 17 (Sosiaalitieteiden opiskelijat)	18–20	8
Naiset 18 (Opettajat)	25–30	6
Naiset 19 (Opettajat)	30–45	8
Naiset 20 (Opettajat)	50–60	5
Naiset 21 (Opettajat)	50–65	6
Miehet 22 (Sosiaalitieteiden opiskelijat)	18–20	6
Miehet 23 (Opettajat)	30	5
Miehet 24 (Opettajat)	35–45	4
Miehet 25 (Opettajat)	55–60	4
Vähemmän koulutetut		
Naiset 26 (Lähihoitajaopiskelijat)	18–20	7
Naiset 27 (Lähihoitajat)	20–25	6
Naiset 28 (Lähihoitajat)	35–50	6
Naiset 29 (Lähihoitajat)	50–60	5
Naiset 30 (Lähihoitajat)	50–65	5
Miehet 31 (Rakennustyömiessopiskelijat)	18–20	5
Miehet 32 (Rakennustyömiehet)	20–30	5
Miehet 33 (Rakennustyömiehet)	25–45	5
Miehet 34 (Rakennustyömiehet)	45–50	5
Miehet 35 (Rakennustyömiehet)	55–65	5

Aineiston kokoaminen eteni siten, että aluksi otimme yhteyttä ammattiyhdistyksiin, työpaikkoihin ja kouluihin avainhenkilöiden tunnistamiseksi. Tämän jälkeen avainhenkilöitä pyydettiin kokoamaan kollegoistaan tai opiskelijakavereistaan ryhmä haastatteluun. Näin menetellen haastateltaviksi saatiin niin sanottuja luonnollisia ryhmiä, jotka ovat olemassa ilman tutkijoiden interventiota.

Haastattelut järjestettiin joko tutkimusyksikössä tai haastateltavien opiskelu- ja työpaikoilla. Niihin osallistui kaksi tutkijaa, joista toinen toimi haastattelijana ja toinen huolehti keskustelujen nauhoittamisesta ja videoinnista. Haastattelut kestivät 50 minuutista kahteen tuntiin ja ne litteroitiin.

Haastattelujen pääteemat käsittelivät haastateltavien lapsuusajan alkoholimuistoja sekä juomatapoja elämänkaaren aikana. Lisäksi näytimme haastatteluissa ryhmille virikekuvia ($n = 14$), joissa miehet ja naiset nauttivat alkoholia erilaisissa tyyppillisissä, epätyypillisissä tai provosoivissa tilanteissa (Törrönen 2002; Törrönen & Mänu 2006). Kuvien tarkoitus oli aktivoida haastateltavat neuvottelemaan, millaiset juomistyytit ovat erityyppisissä tilanteissa miehille ja naisille kulttuurisesti mahdollisia, tyyppisiä tai vältettäviä. Kuvat myös helpottivat ryhmähaastatteluissa rakentuvien maskuliinisuuksien ja feminiinisyysien vertailua. Kuvat näytettiin haastateltaville yksitellen seuraavin kysymyksiin: Mitä kuvassa tapahtuu? Vastaako kuva henkilökohtaisia kokemuksiasi alkoholin käytöstä? Voitko samastua kuvan henkilöihin? Mitä tapahtuu seuraavaksi? (Törrönen 2002).

Tässä artikkelissa keskitymme virikekuvien tuottaman vastaanottoaineiston analyysiin. Luimme aluksi ryhmien kuvatulkinntat kokonaisuudessaan läpi saadaksemme yleiskuvan aineiston pääpiirteistä. Tämän jälkeen valikoimme tarkempaan analyysiin kuvia, jotka virittivät ilmaisuvoimaista keskustelua maskuliinisuuksista ja toivat ytimekkäästi esiin niiden juomistilanteista ja juomaseuraan liittyvää vaihtelua. Prosessin tuloksena päädyimme valitsemaan viiden virikekuvan ryhmäkeskustelut yksityiskohtaisempaan analyysiin. Kuvat 3 ja 5 on kuvattu digikameralla naistenlehdistä, ja tässä prosessissa niistä on tullut kulttuurihistoriallista materiaalia. Muut käyttämämme kuvat ovat poimittu internetissä julkisesti saatavilla olevasta, kollektiivisesti anonyymista kuvamateriaalista.

Otamme analyysissämme vaikutteita semioottisesta sosiologiasta (Törrönen 1999) ja Erving Goffmanin (1974) *kehityksen* käsitteestä. Katsomme, että maskuliinisuuksien ja feminiinisyysien empiirisessä rakentumisessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten ne 1) tilannekohtaisesti määritellään, 2) yhdistetään tilanteen yllättäviin tarinalinjoihin ja 3) sisällytetään tai suljetaan ulos itselle mahdollisten sukupuoliesitysten kirjosta.

Siten ensinnäkin tarkastelemme, millaisia sukupuolittuneita subjektiasemia (Törrönen 2001) haastateltavat kategorisoivat kuvan esittämän tilanteen henkilöille. Tässä meitä kiinnostaa se, millaisia maskuliinisuuden määreitä he liittävät tilanteen toimijoihin erona feminiinisyteen tai muihin maskuliinisuuksiin ja miten nämä määreet liittyvät ikään, luokkaan, alueeseen tai kansallisuuteen (vrt. Davis 2008, 68).

Toiseksi erittelemme, millaisiin kulttuurisesti mahdollisiin tarinalinjoihin (Harré & Langenhove 1999) haastateltavamme yhdistävät tilanteen henkilöt keskustellessaan, miten kuvan esittämä tilanne kehittyy. Samalla jäljitämme, miten kuviteltujen tarinalinjojen tapahtumat, sattumukset ja päämäärät rakentavat maskuliinisuutta tai feminiinisyttä.

Lopuksi analysoimme, kuinka haastateltavamme samastuvat yhdessä tunnistamiinsa ja konstruoimiinsa maskuliinisuuksiin tai feminiinisyksiin. Tässä huomiomme kiinnittyy erityisesti siihen, millaiset juomisen maskuliinisuudet määrittävät heidän kuvatulkinnoissaan edustamaan muita ja millaiset vuorostaan tarkentuvat kuvaamaan meitä.

Analyysimme kartoittaa kulttuurisesti mahdollisten maskuliinisuuksien variaation juomisessa ja kertoo, kuinka haastateltavamme samastuvat niihin. Se myös jäsentää, kuinka analyysimme identifioivat maskuliinisuudet risteytyvät feminiinisyteen, ikään, maantieteelliseen alueeseen, luokkaan ja kansallisuuteen.

Aloitamme tulosten esittelyn tarkastelemalla kuvaa, joka esittää yksin juovaa miestä baarisessa. Se aktivoi yhdessä reseptikysymysten kanssa ryhmähaastateltavia neuvottelemaan, millaisissa yhteyksissä miehen yksinjuominen näyttäytyy normaalina ja milloin siitä tulee patologista. Tämän jälkeen analysoimme, millaisia maskuliinisuuksia haastateltavat kategorisoivat miehelle, joka juo naisen kanssa viiniä kaupungin julkisessa tilassa, ja miehelle, joka hoitaa kotityöt naisen rentoutuessa ja juodessa sohvalla. Lopuksi käsit-

telemme tilanteita, jotka kuvaavat juomista vertaisryhmissä. Erittelemme, millaisia maskuliinisuuksia haastateltavat rakentavat miehille, jotka ryyppäävät keskenään, ja miehille, jotka naiset ovat sulkeneet ulos hauskanpidostaan.

Mies juo yksin baarissa

Luovaa yksinjuomista Euroopassa

Kuva 1 esittää yksin istuvaa miestä baarissa. Pöydällä näemme viinilasin, viinipullon ja tyhjän ruokalautasen. Yksi toistuva tulkinta kuvasta on haastateltaviemme keskuudessa se, että se esittää taiteilijan (N[aiset]1, N4, M[iehet]8, N10, M14, M25), näyttelijän (M22), intellektuellin (N1, N2, M5, N20), runoilijan (M6, N11, M14), kirjailijan (M6, N11, M14) tai taidemaalarin (M8, N18, N29) luovaa juomistilannetta. Seuraava ote 1 havainnollistaa tätä:

Ote 1. Luova maskuliininen juominen

Kalevi: (...) se on joku runoilija tai kirjailija (...) ainakin meidän kulttuurissa ja muuallakin niin liitetään tolanen mietiskelevä mies ja pullo viinaa (...)

Erkki: Niin silleen että se laajentaa tajuntaansa joku Hemingway tai joku tämmönen niin niinhän ryyppäminen oli taiteen tekemistä eikä se ollut sellasta säälistävää dokaamista

Kalevi: Mä aattelin et se on tämmönen Hermannin Hemingway, sanoo olevansa kirjailija mut ei ikinä julkassu mitään missään (...) toi on yksin syömässä ja juo siihen päälle et vähän semmosta boheemielämää. Yksin mä en kyl juo tolle (...). Sitä ei oo tarpeeksi boheemi sellaseen

Jaakko: Mutta tää on

Kalevi: Tää on niin boheemi että se vetää viinansa siit ja palaa kotiin ja miettii suurta romaaniaan joka ei koskaan valmistu (...)

Jaakko: Mä en tiedä mistä tää on, jossain ravintolassa
Janne: Ranskassa

(Suomi, M6, opettajat, 25–30)

Kuva 1. Yksin juova mies.

Otteessa 1 Erkki (peitenimi) tulkitsee kuvan 1 esittävän kirjailijaa, joka on tullut baariin laajentamaan tajuntaansa. Erkin kuvittelemassa tarinalinjassa kirjailija käyttää humalaa taiteen tekemiseen, jolloin juominen näyttäytyy vastakkaisena säälittävälle dokaamiselle. Muut ryhmän jäsenet eivät kuitenkaan täysin hyväksy tätä Erkin tulkintaa. Esimerkiksi Kalevi katsoo, että kuva esittää työväenluokkaista versiota Hemingways-tä, ”Hermannin Hemingwaytä” (Hermannin viittaa työväenluokkaiseen asuma-alueeseen Helsingissä), joka teeskentelee olevansa kirjailija. Tällä tekosyyllä hän hakee kulttuurista oikeutusta juoda enemmän.

Tyypillisesti ryhmähaastateltavat paikantavat luovan juomisen tarinalinjan Etelä- tai Keski-Eurooppaan, kuten edellä otteessa 1. Siellä se ilmenee normaalina juomiskäytäntönä. Mutta kun he paikantavat kuvan 1 miehen Suomeen tai Ruotsiin, kuten Kalevi tekee luokitellessaan hahmon ”Hermannin Hemingwayksi”, tarinalinja alkaa ilmentää kielteisiä ja depressiivisiä maskuliinisia mielikuvia. Tämän ilmaisee osuvasti yksi haastateltavistamme: ”Jos tos ois suomalainen mies oluttuopin kanssa se näyttäis jotenkin surulliselta”, mutta koska hän on ranskalainen, hän ”näyttää vaan miettelialt” (Suomi, N3, opettajat, 30–40).

Depressiivinen maskuliininen yksinjuominen Pohjoismaissa

Kontrastina eurooppalaiseen luovaan maskuliiniseen juomiseen, depressiivisen maskuliinisen juomisen tarinalinja näytellään Suomessa tai Ruotsissa. Tällöin mies- ja naisryhmät kuvaavat tarinalinjan päähenkilöksi miehen, joka kokee suuria vaikeuksia elämässä. Hänen vaimonsa on jättänyt hänet tai hän on menettänyt työnsä (M23, N27, N30, M33, M35), minkä johdosta hän on yksinäinen (N12, M13, N21, M22, M25, M35) tai masentunut (N3, N11, N20, M22, N27, N30, M31, M33).

Ote 2. Depressiivistä maskuliinista juomista

Josefine: Hän on masentunut

Marlene: Hän sekoittaa oluen viiniin [nauraa] yksinäisyys

Miranda: Ja ne tukahduttavat surun, aivan

Anna: Juuri näin, otan paukun ja olo tuntuu hiukan paremmalta

H[aastattelija]: Tunnistatteko kuvasta itsenne?

Anna: Kyllä, ollaan nähty tällaista kun on oltu ulkona, joku joka istuskelee siellä

Josefine: Hänen vaimonsa jätti hänet
 Anna: On masentunut, tätä on nähty tai kuultu kun joku on tilittänyt elämänsä
 Josefine: Mietiskelee, hänen vaimonsa jätti hänet [naurua] (...)
 Miranda: Ehkä hän sai potkut
 Anna: Niin, ehkä hän sai potkut mutta hän ei halua lähteä koska hän on viimeistä päivää työssä, ha, ha, hän on todella masentunut! [nauraa]
 Josefine: Näin on voinut käydä, kyllä
 (Ruotsi, N30, lähihoitajat, 50–65)

Ryhmähaastattelviemme kulttuurisessa mielikuvituksessa myönteinen maskuliininen yksinjuominen Euroopassa muuntuu Pohjoismaiden kulttuurisessa kontekstissa ilmentämään patologista maskuliinisuutta. Täällä se symboloi vakavia ongelmia elämässä, kuten otteesta 2 on luettavissa. Lisäksi täällä yksinjuominen viittaa mielikuvaan puhumattomasta miehestä, joka ei kykene jakamaan selvin päin tunteitaan muiden kanssa ja joka vastoinikäymiä kohdatessaan on vaarassa ajautua alkoholiongelmiin (vrt. Beynon 2002, 68). Otteen 2 naishaastateltavat eivät tunne sympatiaa tällaista maskuliinista käyttäytymistä kohtaan. He pikemminkin pitävät sitä pateettisena ja sulkevat sen naurahtelemalla ulos omasta elämästään ja huolenaiheistaan.

Kun vertaamme kuinka luovan juomisen ja depressiivisen juomisen tarinalinjat ilmenevät ryhmähaastatteluissamme, emme havaitse selviä sukupolveen, sukupuoleen tai koulutukseen liittyviä eroja niiden ryhmäkohtaisessa konstruomisessa tai niihin samastumisessa. Kun mies- ja naisryhmät paikantavat depressiivisen maskuliinisen juomisen Suomeen tai Ruotsiin erontekona luovaan maskuliiniseen juomiseen Euroopassa, he kategorisoivat maitten maskuliiniset juomiskulttuurit melko yhdenmukaisiksi.

Mies ja nainen jakavat viinilasillisen terassilla

Maskuliinisuus seksiseikkailuna

Kuvassa 2 näemme miehen ja naisen terassilla. He juovat viiniä ja poseeraavat kuvaajalle. Oteesta 3 mieshaastateltavat kategorisoivat tilanteen miehen seksiseikkailuksi ulkomailla.

Ote 3. Seksuaalisesti seikkailunhaluinen maskuliinisuus

Johan: Mun mielestä ne ei oo pari (...) Ehkä vanhoja luokkakavereita, kuka tietää (...)
 Magnus: Molemmat piilottelee sormussormea, ettei

Kuva 2. Mies ja nainen juovat viiniä terassilla.

paljastu jos ovat naimisissa
 Johan: Aivan. Ehkä tällainen on käynnissä. Näyttää siltä että hän (...) kirjoittaa jotain muistiin (...)
 Carl: Hän kirjoittaa muistiin naisen numeron (...)
 H: Mutta kuinka tämä kehittyy tästä? Sinä olit sanomassa jotain, Per. Yrittää päästä hänen housuihinsa [nauraa]
 Magnus: Niin, ilman muuta hän yrittää, muuten hän ei istuisi viinilasien kanssa
 H: Ok, miksi ei?
 Magnus: Muutoin hänellä olisi kädessään iso oluttuoppi (...)
 H: Mutta tämä on kiinnostavaa. Vitsailenko vai oletko tosissasi kun sanot että hän ei joisi viiniä jos ei olisi tässä tilanteessa...
 Magnus: Minä luulen, ollakseni rehellinen... Yhdeksän kymmenestä miehestä joisi mieluummin vahvaa olutta

(Ruotsi, M35, rakennustyömiehet, 55–65)

Otteesta 3 mieshaastateltavat samastuvat maskuliinisuuteen, jossa naista kohdellaan objektiivisesti laskelmoivan järkeilyn ja taktikoinnin kohteena. He konstruoivat itselleen maskuliinisen toimija-aseman, joka nojaa traditionaaliseen mielikuvaan juomisesta miehisenä toimintana, jossa nainen saa seksiobjektin aseman (vrt. Falk & Sulkenen 1983). Heidän tarinalinjassaan mies salaa olevansa naimisissa ja juo viiniä naisen kanssa päästäkseen myöhemmin sänkyyn hänen kanssaan. Perin mukaan yhdeksän miestä kymmenestä joisi kernaammin olutta, mutta tässä tilanteessa seksuaaliset halut syrjäyttävät makunautinnot.

Perinteinen maskuliininen mies kohtaa uuden miehen odotukset

Kuvan 2 tulkitseminen miehen seksiseikkailuna esiintyy yhtenä tyypillisenä tarinalinjana mieshaastateltaviemme keskuudessa. Toisessa vähem-

män tyyppillisessä tulkinnassa kuvan 2 katsotaan esittävän tavallista suomalaista paria, joka on matkustanut lomamatkalle Italiaan:

Ote 4. Väkivaltainen maskuliinisuus

Veijo: Mun mielestä tää on joku Italian matka, joku tällmönen vedetään tommosta päivä viinilasilliset
Asko: Pikkuhöpö on jo naamalla, vähän enemmänkin
Veijo: Mulla ei tuu humalajuominen tosta ollenkaan mieleen

Raimo: Perus tommonen suomalainen joku urpo vieny rouvansa Milanoon ja sit vähän siemaillaan ja poseerataan jossain semmosen kivan pikku kuppilan edessä. Käytiin vähän äsken kattoon [nähtävyyksiä] Milanossa [naurua], mut siis niin niin, kuitenkin, ollaan vaan ihan lomamatkalla, ihan tommosta kiava juopotteluun kunnes kohta nyrkki heilauttaa parin tunnin päästä kun äijä alkaa sekoileen. Saa mustasukkasuuskohtauksen. Tässä vaiheessa kaikki oli vielä hyvin [naurua]

(Suomi, M14, sekatyömiehet, 25–30)

Otteessa 4 ryhmähaastateltavat kuvittelevat kuvan 2 tilanteen kehittyvän kahdeksi erilaiseksi tarinalinjaksi. Veijon mielestä kuva 2 esittää hillittyä viinin maistelutilannetta Italiassa, joka ei johda humaltumiseen. Asko ja Veijo puolestaan kategorisoivat sen tilanteeksi, jossa mies humaltuu, saa mustasukkaisuuskohtauksen, muuttuu väkivaltaiseksi ja lyö vaimoa.

Erityisesti Raimon tarina on ironinen ja monimerkityksinen. Tarinallaan hän ivaa tavallista suomalaista miestä, joka yrittää turistina imitoida keskiluokkaisia arvoja ja ihanteita viemällä vaimonsa lomamatkalle Euroopan kulttuurikeskukseen. Leimaamalla tavalliset suomalaiset idioteiksi, jotka teeskentelevät olevansa kiinnostuneita kulttuuripääoman kartuttamisesta, vaikka ovat pohjimmiltaan maalaisia, Raimo esittää oman maskuliinisuutensa autenttisempaan (Silverman 1993). Hän uskoo siihen, että mies omaa luonnostaan pysyvän miehisen luonnon, joka häiriintyy, jos mies yrittää esittää jotain, mitä hän ei ole. On kiinnostavaa, että Raimon tarinassa suomalainen mies potee identiteettikriisiä ja avuttomuutta uudessa keskiluokkaisessa kultuskulttuurissa ja muuttuu humaltuessaan väkivaltaiseksi vaimoa kohtaan. Miehen voidaan tulkita turvautuvan väkivaltaan lähisuhteissa, koska hänen itseluottamuksensa omiin taitoihinsa kulttuuripääoman uusilla kentillä ja rakkauden emotionaalisissa suhdesyövereissä on heikko (vrt. Beynon 2002, 81–89).

Uuden miehen maskuliinisuus flanöörinä

Kuvan 2 kolmannessa tulkinnassa maskuliinisuus liitetään flanöörityyppiseen vapaa-aikaan kaupungin keskustassa. Tätä kuvaa seuraava ote 5:

Ote 5. Uusi mies flanöörinä

Rickard: Kontinentaalista juomista

Andreas: Näyttää mukavalta (...)

H: Tunnistatteko tilanteen? Voisiko se kuvata teitä?

Andreas: Hyvin osuvasti

Rickard: Totta, me ollaan tehty tää lukuisia kertoja

Fredrik: Niin, usein kun sä oot ulkomailla, sä haluat tehostaa rentoutumisen tunnetta ja kun sä meet ulos sä haluat ottaa lasin viiniä ja katsella katuelämää ja muuta vastaavaa ja näin sä jotenkin lisäät rentoutumisen tunnetta

H: Jos kuvitellaan jatkoa, mitä tapahtuu? (...)

Fredrik: Ehkä ne tilaa lisää pähkinöitä

Andreas: Aivan, täsmälleen

Lars: Totta, ehkä ne tekee jotain myöhemmin illalla, syövät illallisen (...)

Lars: Tai menevät teatteriin tai vastaavaa

Rickard: Niin, se on rentouttavaa

Andreas: Opastettu kierros Colosseumilla

(Ruotsi, M25, opettajat, 55–60)

Otteessa 5 mieshaastateltavat kategorisoivat kuvan 2 tilanteen hillityksi kontinentaaliseksi juomistapahtumaksi. Heidän tulkinnassaan mies ei pelkää menettävänsä maskuliinisuuttaan juomalla viiniä naisen kanssa.

Monissa mies- ja naisryhmissä tuotetaan vastaavankaltainen tarinalinja. Viiniä hillitysti nauttimalla mies herkistää itseään ”tässä ja nyt” kokemuksille kaupungin kaduilla (N3, M5, N26, M34), ostoskeskuksissa (N18, N20), kahviloissa (M8, M31, M33), ravintoloissa (M8, M22, M23), museoissa (N4, N18, M22), teattereissa (N1, N2, N26) ja niin edelleen. Kaupungin kulutus- ja kulttuuritarjonnassa kuljeskellessaan hän muuntaa urbaaneja kuluttamisen ja viihteen alueita ”turistisen katseen” kohteiksi, jolloin hänen maskuliinisuuttaan voidaan luonnehtia flanöörityyppiseksi (Featherstone 2007, 99). Flanöörimies on yhteydessä feminiiniseen puoleensa, iloitsee spontaanista ajalehtimisestä ihmisvilinässä ja nauttii arkielämän estetisoinimisesta tasavertaisena naisen kanssa. Hän myös osoittaa jousitavuutta maskuliinisuudessaan omaksumalla perinteisesti feminiinisinä pidettyjä toimintoja mielihyvänsä alueelle.

Kun vertaamme, kuinka seksuaalisesti seikkailunhaluinen maskuliinisuus, väkivaltainen maskuliinisuus ja flanöörityyppinen maskuliinisuus esiintyvät ryhmähaastateltaviemme keskuudessa, havaitsemme ensinnäkin selkeitä eroja mies- ja

naisryhmien välillä. Naisryhmät eivät konstruoi kuvan 2 miestä seksuaalisesti seikkailunhaluiseksi tai väkivaltaiseksi vaan kuvittelevat kuvan viittaavan yksinomaan flanööriyyppeeseen maskuliinisuuteen: kuva 2 esittää pariskuntaa, joka jatkaa terassilta kulttuurin tai shoppailun pariin. Toiseksi vähemmän ja enemmän koulutettujen miesryhmien kuvatulkinnossa esiintyy eroja. Vähemmän koulutetut miesryhmät ovat taipuvaisia tulkitsemaan kuvaa 2 miehen seksiseikkailuna, kun enemmän koulutettujen miesryhmien maskuliinisuuskonstruktoissa mies liitetään ennen kaikkea flanööriyyppeisiin toimintoihin. Lisäksi väkivaltaisen maskuliinisuuden tarinalinja nousee esiin ainoastaan Suomessa vähemmän koulutettujen miesryhmien keskuudessa (vrt. Simonen 2012).

Ylösalaisin käännetty sukupuoliroolit kotona

Maskuliinisuus ja feminiinisyys liikkeessä

Kuva 3 viittaa yleiseen kotielämään kuvaavaan stereotypiaan Suomessa ja Ruotsissa, tilanteeseen, jossa mies juo olutta sohvalla, kun nainen pitää huolta keittiöstä. Kuva 3 kääntää tämän stereotypian ylösalaisin. Kaikki haastattelemamme ryhmämme tunnistavat, että kuva 3 haastaa perinteisen sukupuolijärjestyksen ja normit kotona. Nuoret suomalaiset lähihoitajanaiset neuvottelevat kuvan 3 kanssa seuraavasti:

Ote 6. Maskuliinisuus ja feminiinisyys muutoksessa

H: Mitä sillä [kuvalla 3] yritetään sanoa?

Maija: Että roolit ovat muuttuneet alkoholinkäytön myötä

Kata: Joo

H: Kertokaa vähän tarkemmin

Kata: Mies laittaa tuolla ruokaa ja tiskaa astioita, nainen sohvalla vetää suoraan pullosta viiniä

Maija: Et jos miettii parikyt vuotta taaksepäin nii ei tommosta tilannetta Suomessa varmaan hirveen usein tai 30 vuotta taaksepäin, ni ei tommosta kauheen usein et nainen vetää kännit, mut nykypäivänä varmaan enemmän sitte

H: Se oli aika tarkasti sanottu, onks muut samaa mieltä tästä väittämästä?

Kata: Joo

Suvi: Kyllä

(Suomi, N10, lähihoitajat, 25–30)

Nuorten lähihoitajanaisten kulttuurisen tiedon mukaan kuvan 3 esittämä tilanne oli Suomessa harvinainen 30 vuotta sitten mutta nykyään on tavallisempaa, että mies puuhailee keittiössä kun nainen makaa sohvalla ja humaltuu. Ylipäänsä nuoret ikäryhmät, lukuun ottamatta nuorimpia mieshaastateltaviamme, eivät provosoituneet vastakkaisiksi käännettyistä sukupuolirooleista vaan pitivät perinteisten sukupuoliroolien ylösalaisin kääntämistä kuluneena kliseenä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että he olisivat pitäneet juomiseen liittyvien sukupuoliroolien ”tasa-arvoistumista” kodin piirissä luonnollisena ja suotavana.

Kotiin kesytetty maskuliinisuus merkinä alistetusta miehuudesta

Monissa ryhmissä kuva 3 sai aikaan ahdistusta ja emotionaalista vastustusta. Osa miesryhmistä koki, että perinteisen sukupuolijärjestyksen kumoaminen kotona tekee miehestä heikon ja alistetun, kuten oteesta 7 on tulkittavissa:

Ote 7. Alistettu maskuliinisuus

Mikael: Kuvan mies on kyllästynyt alkoholisoituneeseen vaimoonsa, joka juo sohvalla ja hän joutuu korjaamaan astiat tai kattamaan pöydän (...)

Jonas: Hänet on nujerretty, sen jälkeen kun hän on siivonnut pöydän, hän saa läimäyksen kasvoilleensa ja jos hän aidosti pyytää anteeksi, hän ehkä saa seksiä. Hänen ilmeestään näkyy, että hänelle tullaan huuta-

Kuva 3. Nainen juo sohvalla ja mies huolehtii keittiöstä.

maan jostakin.

H: Hänelle tullaan huutamaan? (...) Kuinka näet tämän?

Jonas: Hänet on nujerrettu...

H: Hänet on nujerrettu. Oletteko samaa mieltä? (...)

Axel: Näyttää siltä että nainen on jotain muuta kuin avuksi kotona.

Charlie: Jos nainen makaa sohvalla yöpuvussa ja juo Glen Clova viskiä, silloin sä oot nujerrettu [naurah-
taa]

(Ruotsi, M33, rakennustyömiehet, 25–45).

Otteen 7 miesryhmä nimeää kuvan 3 naisen alkoholistiksi. He kuvittelevat pariskunnan surulliseen tarinalinjaan, jossa miehen paikan ottanut ja miehistä juomaa juova nainen hallitsee kodin järjestystä, tapahtumia ja seksuaalista käyttäytymistä ja huutaa miehelle, jos tämä ei miellytä häntä. On kiinnostavaa, että perinteistä miehistä valtaa käyttävästä naisesta kasvaa heidän kulttuurisessa mielikuvituksessaan patologinen olento (vrt. Holmila 1992, 14) ja naisen paikan keittiössä otaneesta miehestä surullinen hahmo, joka on menettänyt elämänilonsa. Siten vastakkaiseksi käännetty sukupuolijärjestys provosoi miesryhmän samastumaan patriarkaalisiin normeihin ja kannattamaan perinteistä sukupuolijärjestystä ja maskuliinisuutta kotona (ks. Wetherell & Edley 1999).

Seuraavassa otteessa 8 ryhmähaastateltavat eivät ainoastaan vastusta naisvetoista järjestystä kotona. He myös taistelevat takaisin perinteistä maskuliinista hallintaa ja vallankäyttöä, jossa mies on perheen pää ja nainen palvelee häntä:

Ote 8. Valtataistelu kodin sukupuolijärjestyksestä

Timo: Taitaa olla toistepäin muuten

Mikko: Niin voi olla joo

Timo: Mulle ei tuu ainakaan koskaan tapahtumaan tolleen

Mikko: Ei mullekaan. Mie makaa sohvalla ja juon bissee ja muija kokkailee

Keijo: Siivoilee jälkiä

(Suomi, M13, rakennustyömiessopiskelijat, 18–20)

Myös osa naisryhmistä vastustaa aineistossamme perinteisten sukupuoliroolien ylöspäin kääntämistä kotona. Erityisesti vanhemmat naisryhmät reagoivat kuvaan 3 kriittisesti ja kuvittelevat sen esittämän tilanteen johtavan hirvittävään riitaan (N7), avioeroon (N20), ilottomuuteen (N21), masennukseen (N27, N30), alkoholismiin (N27, N30) tai sammumiseen (N1, N11) (ks. Simonen & al. 2012).

Kesytetty maskuliinisuus merkinä hoivaavasta miehuudesta

Toinen toistuva tulkinta kuvasta 3 ryhmähaastateltaviemme keskuudessa kietoutui mielikuvaan miehestä hoivaaja.

Ote 9. Uusi mies hoivaajana

Minna: Mulle toi tilanne voi lievästi olla tuttu jos mä oon poikaystävän kanssa ja hän laittaa ruokaa niin mä voin kyllä sillä aikaa istuu sohvalla ja katella tv:tä ja mä voin sanoa sille et tee mulle joku drinkki sillä aikaa kun mä ootan et sä laitat ruoan pöytään. Se voi olla myös toistepäin, et seuraavana päivänä se voi olla et mä oon se, joka laittaa keittiössä ruokaa ja hän sanoo että tee joku drinkki että sillai toi on, mutta en mä nyt ihan tälleen sitä kisko mut se ei oo täysin tuntematon myöskään toi tilanne

Tuula: Tai ehkä et toi on jotain hienompaa tai yhteistä näköjään tekemässä oottaa jotain yhteistä hienompaa, mut mun mielest kyl se sit olis silleen et kyl tolla miehelläki kuuluu olla siinä jossain se olut- tai viinilasi silleen et se aina välillä sitä siemasee ja tekee taas ruokaa lisää

(Suomi, N1, opettajaopiskelijat, 18–20)

Otteessa 9 nuoret opettajaopiskelijanaiset konstruoivat kuvaa 3 tulkitessaan poikaystävilleen hoivaajan subjektiaseman (Beynon 2002, 100–102). Vastakohtana otteille 7 ja 8, joissa mieshaastateltavat samastuvat perinteiseen maskuliinisuuteen ja määrittelevät kodin sukupuolijärjestyksen miehen ja naisen väliseksi valtataisteluksi, otteen 9 naishaastateltavat korostavat elämäkumppaneiden keskinäistä tasa-arvoa ja vastavuoroisuutta kotitöissä. Näin he rakentavat parisuhteen osapuolille hierarkian ja alistamisen sijaan solidaarisuuden tarinalinjaa.

Verrattaessa kuvan 3 vastaanottoa ryhmähaastateltaviemme keskuudessa, on merkillepantavaa, että enemmistö ryhmistä, naisryhmät mukaan lukien, mieltää kodin piirissä ylösalaisin käännetyyn sukupuolijärjestyksen oudoksi, kielteiseksi tai traagiseksi. Vain muutamat nuoremmat naisryhmät ja enemmän koulutetut nuoret miesryhmät keskusteleivat hoivaavasta maskuliinisuudesta myönteisenä ilmiönä. Muutoin kuvan 3 miestä tarkastellaan surullisena hahmona, joka on alistettu ja kärsivä.

Miehisten siteiden rakentaminen juomalla humalahakuisesti

Kuvassa 4 näemme kaksi miestä juomassa olutta bussissa pullon suusta. He istuvat lähekkäin kädet toistensa hartioilla. Kuva esittää perinteistä maskuliinista humalajuomista, jolle on tunnusomaista kova känni ja miesten keskinäinen transgressio homososiaaliseen yhteisyyteen (ks. Törrönen 2005). Otteessa 10 nuoret mieshaastateltavat samastuvat voimakkaasti tämänkaltaiseen maskuliinisuuteen juomisessa:

Ote 10. Perinteinen maskuliininen humalajuominen

Leif: Pahus, nyt juhlitaan...

Kent: Tämä on tunnistettava! (...)

Leif: Tämä kuvaa varmaan aika yleistä tilannetta, luulen, siten kuin se on [Kent: kyllä...] ollakseni rehellinen (...)

Leif: Kun ollaan menossa baariin, silloin näyttää...

Ulf: Muttei tuonkaltaisilla hiuksilla...

Kent: Niin, ei rokkareina mutta tältä se näyttää ... (...)

Anders: Ne on luultavasti menossa rock-konserttiin (Ruotsi, M31, rakennustyömiesopiskelijat, 18–20).

Otteessa 10 ryhmähaastateltavat tunnistavat kuvan 4 edustavan heidän juomatapojaan sillä poikkeuksella, että he eivät ole heavyrokkareita, jotka ovat menossa konserttiin. Humaltuessaan he matkaavat tavallisesti baariin.

Kaikki haastattelemamme ryhmät ovat samaa mieltä siitä, että kuva 4 edustaa perinteistä humalahakuista maskuliinista juomista. He tunnistavat sen helposti ja ovat kokeneet sen henkilökohtaisesti tai lähipiirissään. Perinteinen maskuliininen humalajuominen ei kuitenkaan saavuta hegemonista hallitsevaa asemaa enemmistön keskuudessa. Pikemminkin valtaosa haastateltavistamme kategorisoi sen edustamaan ”meidän” ulkopuolisia ryhmiä ja yhteisöjä. Tätä konkreettisesti seuraava ote 11:

Ote 11. Perinteisen maskuliinisen humalajuomisen jännöskategoriat

Johan: Tämä on kuva joka meillä on suomalaisista ja pohjoisessa asuvista ruotsalaisista (...)

Johan: Upsalasta pohjoiseen on voimassa pohjoisen malli, tällöin vain humala lasketaan (...)

Carl: Luultavasti se on niin, epäsiivistynyt (...)

Johan: Niin, näin se on, siellä ei ole viiniä myynnissä

Carl: Ei, aivan (...) jos joisit viiniä olisit nynny (...)

H: Mm, siis se yksinkertaisesti liittyy miehisyyteen, kuinka juodaan?

Carl: Sillä on aika paljon tekemistä miehisyyden kanssa

Johan: Siellä asuu myös tyttöjä (...)

Kuva 4. Kaksi miestä juo olutta bussissa.

Carl: Apinoivat miehiä

Johan: Eivät sorru sellaiseen sontaan kuin lasilliseen viiniä ruuan kanssa (...)

H: Mutta ootteko te koskaan. Nyt se kuulostaa siltä että vain pohjoisessa elävät ja suomalaiset ryyppäävät mutta voisitteko te myös olla kuvassa, kun olitte nuorempia? (...)

Magnus: Teini-iän loppupuolella mutta ei missään nimessä enää

(Ruotsi, M35, rakennustyömiehet, 55–65).

Otteessa 11 vanhemmat ruotsalaiset mieshaastateltavat liittävät perinteisen maskuliinisen humalajuomisen pohjoiseen, maaseudulle, suomalaisuuteen, työväenluokkaan ja nuoruuteen. Samalla he konstruoivat vastakkainasetteluja urbaanin kaupunkielämän ja pohjoisen maaseutukulttuurin, ruotsalaisten ja suomalaisten sekä aikuisten ja nuorten välille. Näissä vastakkainasetteluissa maaseutu, suomalaisuus ja nuoruus ilmentävät sivistymätöntä maskuliinisuutta ja urbaani kaupunkielämä, ruotsalaisuus ja aikuisuus sivistynyttä maskuliinisuutta.

Haastattelemiemme ryhmien kulttuurisessa mielikuvituksessa perinteinen maskuliininen ryyppäminen paikantuu tarinalinjoihin, joissa miehet ovat matkalla jalkapallo- tai jääkiekkomatsiin, konserttiin tai baariin. Erityisesti naisryhmät neuvottelevat näille tarinalinjoille surkean lopun. He kategorisoivat kuvan 4 miehet ”ällöttäviksi” (N30) ”sioiksi” (N2), joiden juominen kulminoituu väkivaltaiseen tappeluun (N30), ikävään tunkeilevaan käytökseen naisia kohtaan (N3) tai vankilaan (N2) (ks. Simonen 2012; Simonen & al. 2012).

Kun vertaamme kuvan 4 tulkintoja haastateltaviemme keskuudessa, havaitsemme, että niissä kaikissa korostetaan sitä, että kuva edustaa pääasiassa miesten keskinäistä rankkaa juomista. Kun Ruotsissa vain nuorimmat miesryhmät kertovat kuvan esittävän heidän juomatapojaan,

Suomessa myös vanhemmat vähemmän koulutetut miesryhmät saattavat todeta, että me juomme näin. Kaikki naisryhmät argumentoivat, että naiset eivät kuulu kuvan 4 esittämään tilanteeseen: he kärsisivät, jos he olisivat paikalla. Lisäksi naisten tulkintoja hallitsee käsitys siitä, että kuvan 4 esittämä rankka ryyppääminen johtaa aggressioihin ja väkivaltaan. Näin kuva 4 konkretisoi heille myös väkivaltaista maskuliinisuutta (vrt. ote 4).

Naisellisten siteiden rakentaminen miesten kustannuksella

Kuvassa 5 näemme miesten istuvan yksin pöydissään ravintolassa. Naisilla ei kuitenkaan näytä olevan kiire takaisin: he juovat yhdessä likööriä naistenhuoneessa ja pitävät keskenään hauskaa.

Bisnesmaskuliinisuus

Yhdessä aineistossamme toistuvassa tulkinnessa kuvan 5 katsotaan kuvaavan bisnesmiesten iltaa herrasmiesklubilla:

Ote 12. Bisnesmaskuliinisuus

Lisa: Seuralaistytöjä ja hienoja herroja (...)
H: Onko tämä tilanne jonka tunnistat?
Stina: Kyllä, tunnistan tämän, mutta siitä on aikaa, useita vuosia, se tapahtui 1970-luvulla kun kaupunginhotelli oli vielä täällä ja me mentiin sinne, meitä oli kaksi ja me nähtiin miesten istuvan samalla tavalla pöydissään kuin tässä kuvassa (...) Ne oli varmaan bisnesmiehiä jotka oli kirjoilla hotellissa (...)
H: Mitä tapahtuu sitten?
Maria: No, ne ostaa varmaan palveluita noilta naisilta (Ruotsi, N29, lähihoitajat, 50–60).

Otteessa 12 ruotsalaiset lähihoitajat konstruivat bisnesmiehille maskuliinisuuden, joka saa

Kuva 5. Naiset juovat keskenään naisten huoneessa ja miehet odottavat yksin pöydissään heidän takaisin palaamistaan.

erityisen merkityksen suhteessa prostituutioon. Heidän tarinalinjassaan bisnesmiehet ovat tulleet herrasmiesklubille ostamaan naisilta seksipalveluja.

Hallitseva maskuliinisuus kuuluu menneisyyteen – vahvat naiset, heikot miehet

Toinen aineistossamme toistuva tulkinta kuvasta 5 rakentuu mielikuvaan vahvoista naisista ja heikoista miehistä. Tätä havainnollistaa seuraava ote 13.

Ote 13. Heikko ja ahdaskatseinen maskuliinisuus

Paula: Yht'äkkii kaikki naiset lähtenyt vessaan
Taina: (...) ne on jotenkin niinku semmosia nuoria ja kauniita ja ne pursuu tämmöstä (...) väriä ja salaisuuksia ja mahdollisuuksia ja miehet
Paula: Raukat on siellä odottamassa
Terhi: Ja miesten maailma on mennyt maailma [naurua]
Elina: Vähän sääli tuli niitä
Taina: "Siellä ne äijät nyt istuu, mentäiskö vai lähettääkö pois?" Et jääköön ne tänne
Sanna: Et naiset vois keksiikin tos jotain, mutta miehiltä tilanne on jo pois silleen pelistä, et ei enää mitään odotettavissa

(Suomi, N4, opettajat, 55–63).

Otteessa 13 naishaastateltavat kategorisoivat kuvan 5 miehet passiivisiksi resukoiksi, jotka ovat menettäneet keskinäisen miehisen solidaarisuutensa ja naiset aktiivisiksi ja luoviksi toimijoiksi, joiden elämä on täynnä mahdollisuuksia. Heidän tarinalinjassaan miehillä ei ole tilanne hallussa (ks. Andersson 2008, 142): he ovat menettäneet maskuliinisen hallintansa. Myös osa miesryhmistä jakaa tämän mielikuvan vahvoista naisista ja heikoista miehistä. Esimerkiksi nuoret suomalaisopettajat toteavat kuvaa tulkitessaan, että "naiset pyörittää tätä kuvioo tässä ihan niinku täysin, et miten tää tilanne tästä jatkuu niin se menee noitten naisten ehdoilla" (Suomi, M6, opettajat, 25–30).

Verrattaessa kuvan 5 vastaanottoa aineistossamme, käy ilmi, että bisnesmaskuliinisuuden tarinalinja esiintyy ainoastaan vanhempien ryhmien keskuudessa, kun heikon maskuliinisuuden tarinalinja taas nousee esiin kaikissa ryhmissä. Kukaan miehistä ei samastu bisnesmaskuliinisuuteen tai heikkoon maskuliinisuuteen.

Johtopäätöksiä: moninaiset tilannesidon naiset juomisen maskuliinisuudet

Olemme edellä havainneet, että ryhmähaastatteluvamme rakentavat kuvatulkintoissaan maskuliinisuuksia, joissa miehisuus yhdistyy luovuuteen, depressioon, väkivaltaan, viriiliyteen, flannöörityteen, hoivaan, homososiaalisuuteen, bisnesmaskuliinisuuteen ja heikkouteen.

Analyysimme osoittaa, että juomiskonteksti, juomaseura sekä se, kenen näkökulmasta asiaa tarkastellaan, näyttelevät merkittävää roolia siinä, millaisia maskuliinisia ja feminiinisiä juomisen identiteettejä kussakin tilanteessa pidetään kulttuurisesti mahdollisina ja millaisten hegemonisten järjestysten tai kamppailujen osaksi ne liitetään.

Tilanne, jossa mies juo yksin baarissa, virittää ryhmähaastatteluviamme rakentamaan alueellisesti hegemonisia maskuliinisuuksia. Asettamalla vastakkain oman maan juomakulttuurin ja eurooppalaiset juomatavat, he konstruoivat suomalaiselle ja ruotsalaiselle miehelle yhtenäisen pohjoismaisen maskuliinisuuden, jossa yksin juominen yhdistyy maskuliinisuuden synkkiin puoliin, kuten vakavaan masennukseen ja ongelmiin lähisuhteissa.

Tilanne, jossa mies juo naisen kanssa viiniä kaupungilla, aktivoi haastatteluviamme rakentamaan maskuliinisuuksia, jotka ilmentävät luokkaeroihin ja kansallisiin erityispiirteisiin liittyviä hegemonioita. Vähemmän koulutetut miesryhmät tulkitsevat kuvan 2 esittämää tilannetta miehen eroottisena seksiseikkailuna: heidän keskuudessaan pyrkimys päästä naisen kanssa sänkyyn ilmenee hegemonisena maskuliinisena toimintamallina. Enemmän koulutetut miesryhmät taas yhdistävät kuvan 2 tarinalinjaan, jossa viinin nauttiminen naisen kanssa lomittuu yhteiseen shoppailuun, museokierrokseen tai kaupungilla vaelteluun. Näin heidän maskuliinisuutensa ei rakennu feminiinisyydelle vastakkaisena, vaan he pikemminkin omaksuvat maskuliinisuuteensa perinteisesti feminiinisinä pidettyjä piirteitä ja kuvaavat itsensä naisten kanssa samassa maailmassa elävinä tasavertaisina toimijoina. He esittävät itsensä miehiksi, jotka yhteistuumin naisen kanssa tutustuvat kaupungin kulutustarjontaan ja kulttuuritaiteisiin. Tällainen parisuhdetaitoja osaava keskiluokkainen maskuliinisuus saa hegemonisesti hallitsevan aseman erityisesti naisten ja korkeammin koulutettujen ruotsalaismiesten ta-

rinalinjoissa. Suomalaismiesten keskuudessa tilanteeseen liitetään myös maskuliinista avuttomuutta ja väkivaltaa.

Kun juomiskonteksti vaihtuu julkisen tilan kulutus- ja kulttuurinäyttämöiltä kotona vallitsevan työnjaon näyttämölle, uuden tasa-arvoisen miehen maskuliinisuus ilmenee niin miehille kuin naisille vähemmän vetovoimaisena subjektiasemana. Kuvan 3 reseptio osoittaa, että miesryhmien on vaikea kuvitella, että kodin yksityisyydessä nainen voisi nauttia miehen kanssa yhtäläisistä vapauksista ja riippumattomuudesta juomisessa. Myös moni naisryhmistä jakaa tämän käsityksen. Nainen, joka ottaa miehen paikan sohvalta ja juo kuin mies, ilmenee heidän kulttuurisessa mielikuvituksessaan sairaalloisena alholisoituneena olentona. Vastaavasti mies, joka ottaa naisen paikan ja vastuun keittiössä, muuntuu heidän mielikuvissaan maskuliinisuutensa menettäneeksi reppanaksi. Siten kotitöiden privaatisen kontekstissa haastatteluviamme rakentavat hegemoniaa perinteiselle sukupuolijärjestykselle. Vain enemmän koulutetut nuoret mies- ja naisryhmät sekä jokunen vanhemmista ryhmistä viittaavat tässä yhteydessä uuden hoivaajamiehen maskuliinisuuteen ja tarkastelevat kuvan 3 miestä ja naista solidaarisuuden näkökulmasta tasavertaisina.

Perinteinen maskuliininen humalajuominen, jonka usein on katsottu hallitsevan muita juomistyyliä Suomessa ja Ruotsissa, saa miesten keskuudessa hegemonisesti hallitsevan aseman ainoastaan nuorimpien miesryhmien ja joidenkin vähemmän koulutettujen miesryhmien parissa. Kun näillä miesryhmillä kuvan 4 esittämä maskuliininen humalajuominen yhdistyy vahvuuteen, rohkeuteen ja ”coolii” transgressioon, niin muissa miesryhmissä se assosioituu vanhakantaiseen, sivistymättömään tai kyseenalaiseen toimintaan. Enemmistö miesryhmistä ei esitä maskuliinisuuttaan siinä valossa, että humalajuominen tarjoaisi heille keinon vahvistaa keskinäisiä yhteenkuuluvuuden, tasavertaisuuden ja kunnian tunteitaan (vrt. Apo 1999). Sen sijaan he projisoivat humalajuomisen hegemonisesti hallitsevaksi juomistyyliksi maaseudulle, pohjoiseen, nuorten pariin tai suomalaisten keskuuteen ja luovat näin mielikuvaa itsestään maskuliinisuudeltaan kypsempinä ja hienostuneempina.

On merkillepantavaa, että kaikki naisryhmät tulkitsevat perinteisen maskuliinisen humalajuomisen nuorten miesten juomista dominoivaksi tyyliksi (ks. Simonen & al. 2012). Samalla he

yhdistävät sen väkivaltaan miehiä (fyysinen väkivalta) tai naisia (seksuaalinen häirintä) kohtaan. Näillä eronteillaan he rakentavat itsestään kollektiivista feminiinistä ”me-kuvaa” toimijoina (vrt. Elias 1978), joilla on jalostuneempi maku ja ruumiin kontrollin kyky kuin likaiseen, moraalisesti kyseenalaiseen ja väkivaltaisen juomiskäyttäytymiseen taantuvilla miehillä (vrt. Featherstone 2003, 344, 356). Kuten edellä on tuotu esiin, myös enemmän koulutetut miesryhmät samastuvat kuvaa 4 tulkitessaan symbolisen rajan feminiiniselle puolelle maskuliinisuuteen, joka ottaa etäisyyttä perinteiseen miehiseen humalajuomiseen, on vuorovaikutuksessa naisellisen maailman kanssa ja omaksuu feminiinisiä piirteitä juomiskäytäntöihinsä.

Ravintolajuomistilanne, jossa miehet istuvat yksin pöydissään ja naiset pitävät keskenään hauskaa naisten huoneessa, aktivoi haastateltaviamme rakentamaan maskuliinisuuksia ja feminiinisyyksiä, jotka heijastavat ikä- tai sukupuolvi eroihin liittyviä hegemonioita. Vanhemmat mies- ja naisryhmät ovat taipuvaisia kategorisoimaan kuvan 5 miehet bisnesmiehiksi ja naiset prostituoiduiksi. Näin he tarkastelevat ravintolajuomista traditionaalisen silmälasein miehen hallitsemana tilana, jossa nainen aktiivisesti esillä ollessaan leimautuu riistaksi miehen seksuaaliselle halulle. Nuoremmat enemmän koulutetut mies- ja naisryhmät sekä osa vanhemmista keskiluokkaisista naisryhmistä puolestaan tulkitsevat kuvaa 5 lähes vastakkaisesti. Heidän kulttuurisessa mielikuvituksessaan kuvan 5 naiset rakentuvat vahvoiksi ja itsenäisiksi feminiinisiksi subjekteiksi, jotka tapahtumien kulkua hallitsevina toimijoina ilmentävät maskuliinisen hegemonian purkautumista julkisessa tilassa.

Kokonaisuudessaan analyysimme nostaa esiin kollaasimaisen kokoelman juomisen maskuliinisuuksia, jotka asettuvat vastakkain, limittyvät tai sekoittuvat feminiinisyyksiin jännitteisesti ja vaihtelevat sen mukaan, millaisesta tilanteesta on kyse, millaisessa seurassa juodaan ja keiden silmin asiaa tarkastellaan. Keskiluokkaisille maskuliinisuuksille näyttää olevan tunnusomaista feminiinisten piirteiden joustava omaksuminen, kun työväenluokkaisia maskuliinisuuksia taas leimaa se, että ne erotetaan mieheyden ulkopuolelle. Kotitöitten kontekstissa ja ravintolajuomisessa ero keskiluokkaisiin ja työväenluokkaisiin maskuliinisuuksiin risteytyy kiinnostavasti iän tai sukupuolven kanssa (vrt. Simonen 2012). Näissä yh-

teyksissä uuden miehen tasa-arvoista maskuliinisuutta rakentavat johdonmukaisesti vain enemmän koulutetut nuoret mies- ja naisryhmät.

Tunnistamamme maskuliinisuudet eivät muodosta yhtenäistä sukupuolittyylien hierarkiaa. Pikemminkin niiden kirjo konkretisoi sitä, että Suomessa ja Ruotsissa esiintyy useita vahvoja juomisen maskuliinisuuksia ja feminiinisyyksiä, joista yksikään ei saavuta itsestään selvää hegemoniaa ylitse muiden. Näin tutkimuksemme vahvistaa Thorpen (2010) ja Colesin (2008; 2009) havaintoja siitä, että tämän päivän maskuliinisuuksia ja feminiinisyyksiä ei voi palauttaa yhteen hierarkkiseen valtamuodostumaan. Nykyisille hegemonisille maskuliinisuuksille näyttää olevan tunnusomaista se, että ne varioituvat paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti, risteytyvät erityisellä tavalla ikään, sukupolven ja luokkaan, ja asettuvat jännitteisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä toistensa että feminiinisyyksien kanssa (Connell & Messerschmidt 2005).

Vaikka analyysimme tuottaa kiinnostavia tuloksia juomisen maskuliinisuuksista, liittyy siihen joitakin rajoituksia. Ensinnäkin ryhmähaastatteluaineistolle on erityistä se, että se nostaa etualalle maskuliinisuuksien rakentamisen kulttuuriset ja kollektiiviset aspektit ja häivyttää taka-alalle niiden yhteydet yksilöllisesti koettuun. Tämän vuoksi on vaikea sanoa, millä tavoin analyysimme tunnistamat maskuliinisuudet ovat yksilöllisesti koettuja, kulttuurisesti kuviteltuja tai yhdistelmä niitä. Toiseksi, aineisto on koottu maitten pääkaupunkiseuduilta valikoidulla haastateltaviksi ryhmiksi erityisiä työväenluokkaisten ja keskiluokkaisten ammattien edustajia. Tämän seurauksena tulosten yleisyys on rajallinen.

Tulokset ja niihin liittyvät rajoitukset myös herättävät tärkeitä kysymyksiä jatkotutkimukselle: Kuinka keskiluokkaista maskuliinisuutta, jossa maskuliiniset ja feminiiniset juomistyyli sekoittuvat toisiinsa, ja työväenluokkaista maskuliinisuutta, jossa maskuliinisia ja feminiinisiä juomistyyliä pidetään erillään, rakennetaan tai kyseenalaistetaan pienemmissä kaupungeissa ja maaseudulla? Kuinka eri-ikäiset valtavirran bisnesammattien ja yläluokkien edustajat konstruovat maskuliinisia ja feminiinisiä hegemonioita juomisessa? Kuinka nämä maskuliinisuudet ja feminiinisyydet liittyvät tasa-arvoon, valtaan ja väkivaltaan erityyppisissä julkisissa ja yksityisissä juomistilanteissa?

KIRJALLISUUS

- Andersson, Kjerstin: Constructing young masculinity: a case study of heroic discourse on violence. *Discourse & Society* 19 (2008): 2, 139–161.
- Apo, Satu: Alkoholi ja kulttuuriset tunteet. Teoksessa Sari Näre (toim.): *Tunteiden sosiologiaa II. Historiaa ja sääätelyä*. Helsinki: SKS, 1999.
- Beynon, John: *Masculinities and Culture*. Buckingham and Philadelphia: Open University Press, 2002.
- Coles, Tony: Negotiating the Field of Masculinity. The Production and Reproduction of Multiple Dominant Masculinities. *Men and Masculinities* 12 (2009): 1, 30–44.
- Coles, Tony: Finding space in the field of masculinity. Lived experiences of men's masculinities. *Journal of Sociology* 44 (2008): 3, 233–248.
- Connell, R. W: *Masculinities*. Cambridge: Polity Press, 1995.
- Connell, R.W. & Messerschmidt, James W.: Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & Society* 19 (2005): 6, 829–859.
- Davis, Kathy: Intersectionality as buzzword: A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful. *Feminist Theory* 9 (2008): 67–85.
- Demant, Jakob: Focus Groups as social experiments. In: Demant, J. (ed.): *Liquid socialities. Approaches to youths' alcohol experiences*. Copenhagen: Department of Sociology, 2008.
- Demant, Jakob & Törrönen, Jukka: Changing drinking styles in Denmark and Finland. Fragmentation of male and female drinking among young adults. *Substance Use and Misuse*, 46, 1244–55.
- Elias, Norbert: *The Civilizing Process, Volume 1: the History of Manners*. Oxford: Blackwell, 1978.
- Falk, Pasi & Sulkunen, Pekka: Drinking on the screen. An analysis of a mythical male fantasy in Finnish films. *Social Science Information* 22 (1983): 3, 387–410.
- Featherstone, Mike: *Consumer Culture and Postmodernism*. London: Sage, 2007.
- Featherstone, Mike: Localism, Globalism and Cultural Identity. In Linda M. Alcoff & Eduardo Mendieta (ed.): *Identities. Race, Class, Gender, and Nationality*. Oxford: Blackwell, 2003.
- Goffman, Erving: *Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1974.
- Harré, Rom & Langenhove, Luk van: *Positioning Theory. Moral Contexts of Intentional Action*. Oxford: Blackwell, 1999.
- Helmersson Bergmark, Karin: Gender roles, family and drinking: Women at the crossroads of drinking cultures. *Journal of Family History* 29 (2004): 3, 293–307.
- Holmila, Marja: *Kulkurin valssi on miesten tanssi. Naiset alkoholin suurkuluttajina*. Helsinki: Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos, 1992.
- Holmila, Marja & Raitasalo, Kirsi-Marja: Gender differences in drinking: why do they still exist? *Addiction* 100 (2005): 12, 1763–1769.
- Jokinen, Arto: Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Tuija Saresma & Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.): *Käsitteitä sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 2010.
- Lemle, Russell & Marc E. Mishkind: Alcohol and masculinity. *Journal of Substance Abuse Treatment* 6 (1989): 213–222.
- Maunu, Antti & Millar, Ellen O: Societal structures or situated practices? An overview of Nordic qualitative literature on recreational intoxicant-use among young adults in search of context, embodiment and gender. *Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift* 22 (2005): 115–132.
- Morgan, David: *Focus group as qualitative research*. London: Sage, 1996.
- Mustonen Heli & Mäkelä, Pia & Metso, Leena & Simpura, Jussi: Muutokset suomalaisten juomatavoissa: Toiveet ja todellisuus. *Yhteiskuntapolitiikka* 66 (2001): 3, 265–276.
- Mäkelä, Klaus: Suomalainen yksinäisyys ja suomalainen viinapää. *Sosiologia* 19 (1982): 1, 55–56.
- Norell, Margareta & Törnqvist, Claes: *Berättelser om ruset. Alkoholens mening för tjugohåringar*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium, 1995.
- Olsson, Börje & Törrönen, Jukka: Concluding remarks. In Börje Olsson & Jukka Törrönen (eds.): *Painting the town red. Pub's, restaurants and young adults drinking cultures in the Nordic countries*. Nad Publication 51. Helsinki: Nordic Centre for Alcohol and Drug Research, 2008.
- Roumeliotis, Filip & Törrönen, Jukka: From Mothers of the "People's Home" to Biologically Rational Consumers. *Feminist Media Studies*, 2012. DOI: 10.1080/14680777.2012.740491.
- Silverman, David: *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analyzing Talk, text, and Interaction*. London: Sage, 1993.
- Simonen, Jenni: Miehet ja alkoholi. Ikä, koulutustasuta ja juomisen maskuliinisuus. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (2012): 4, 386–402.
- Simonen, Jenni: In control and out of control. The discourse on intoxication among young Finnish women in the 1980s and 2000s. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 28 (2011): 131–147.
- Simonen, Jenni & Törrönen, Jukka & Tigerstedt, Cristoffer: Juomisen feminiinisydet eri-ikäisten suomalais- ja ruotsalaisnaisten kuvaamina. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (2012): 5.
- Sulkunen, Pekka: *The European New Middle Class*. Aldershot: Avebury, 1992.
- Svenigsson Elm, Malin: Exploring and negotiating femininity: Young women's creation of style in a Swedish Internet community. *Young* 17 (2009): August, 241–264.
- Thorpe, Holly: Bourdieu, Gender Reflexivity, and Physical Culture: A Case of Masculinities in the Snowboarding Field. *Journal of Sport and Social Issues* 34 (2010): 2, 176–214.
- Tigerstedt, Christoffer & Törrönen, Jukka: Are Finnish drinking habits changing? In search of a cul-

- tural approach. *Addiction Research & Theory* 15 (2007): 5, 449–464.
- Törnqvist, Claes: Twenty then – Today about thirty-five. The meaning of alcohol in a life course perspective. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 24 (2007): 563–588.
- Törrönen, Jukka: Nuorten aikuisten humalakokemukset. Analyysi juomatapojen dynamiikasta ravintola- ja juomispäiväkirjoissa. *Yhteiskuntapolitiikka* 70 (2005): 5, 488–506.
- Törrönen, Jukka: Semiotic theory on qualitative interviewing with stimulus texts. *Qualitative Research* 2 (2002): 3, 343–362.
- Törrönen, Jukka: The concept of subject position in empirical social research. *The Journal for the Theory of Social Behaviour* 31 (2001): 3, 313–330.
- Törrönen, Jukka: Juomisen vapaus ja vastuu. Sosio-semioottinen analyysi alkoholipoliittisesta libera-
lismista maallikkoajattelussa. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia No. 234. Helsinki: Yliopistopaino, 1999.
- Törrönen, Jukka & Maunu, Antti: Pihvin pariin punaviini, raju ryypitys risteilyllä. Juomistilanteiden lajityypit ja sukupuolisidonnainen säätely päiväkirjoissa. *Yhteiskuntapolitiikka* 71 (2006): 5, 499–514.
- Wetherell, Margaret & Edley, Nigel: Negotiating Hegemonic Masculinity: Imaginary Positions and Psycho-Discursive Practices. *Feminism & Psychology* 9 (1999): 3, 335–356.
- Viikari, Matti: Suomalainen viinapää. Kysymyksiä. Teoksessa: Pullon henki. Märan sukupolven tervehdys tohtori Pekka Sulkuselle 17.10.1980. Julkaisematon essee nuoren tohtori Sulkusen kunniaksi. Helsinki 1980.

SUMMARY

Jukka Törrönen & Filip Roumeliotis: Drinking masculinities as described in Finnish and Swedish group interviews

This article works from the assumption that women's emancipation, increased alcohol use and appearance on traditionally male-dominated drinking scenes in the Nordic countries have combined to challenge the masculine hegemony of drinking and brought greater diversity to gendered drinking styles and in general added to the complexity of the phenomenon. The assumption regarding the diversification of drinking styles is tested in the light of data collected in focus group interviews. The aim is to find out what kinds of drinking masculinities are constructed by Finnish (N=16) and Swedish (N=19) informants in different age groups as they discuss different drinking styles that they consider culturally possible for men and women in different situations.

Masculinities and femininities are approached in the article as socio-cultural categories that agents produce for one another and for themselves in different situations. These masculinities and femininities are defined as gender representations that are constructed in local negotiations, acts and processes.

Data analysis is inspired and influenced by semiotic sociology and Erving Goffman's concept of frame. In the empirical construction of masculinities and femininities, the focus is on 1) how masculinities and femininities are situationally defined, 2) how they are connected with storylines that transgress the situation,

and 3) how they are incorporated in or excluded from the range of gender representations that are considered possible.

The analysis identifies multiple drinking masculinities in which masculinity is associated with creativity, depression, violence, virility, flaneurism, care, homosociality, business masculinity and weakness. These masculinities are characterized by a juxtaposition or intertwining with different femininities, and they vary depending on the type of situation, the drinking company and the individual observer's viewpoint.

The masculinities identified in the analysis do not constitute a single coherent hierarchy of gendered styles. Rather, the broad diversity of these masculinities goes to show that in Finland and Sweden there exist several strong masculinities and femininities of drinking none of which has self-evident hegemony over others. Thus the research confirms the observations by Holly Thorpe and Tony Coles that present-day masculinities and femininities cannot be reduced to any single power formation. It seems that current hegemonic masculinities are characterized by local, regional and global variation, that they are interwoven in a specific way with age, gender and class, and that they stand in a dynamic and complex relationship with one another and with femininities.

Keywords: masculinity, drinking, hegemonic control, focus group interview